

*До спеціалізованої вченої ради
ДФ 11.051.038
у Донецькому національному
університеті імені Василя Стуса*

ВІДГУК ОПОНЕНТА
кандидата юридичних наук, доцента
Газдайки-Василишин Ірини Богданівни
на дисертацію Драчевського Євгенія Юрійовича

**«КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ГОСПОДАРСЬКИХ
ВІДНОСИН У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ АЗАРТНИХ ІГОР
ТА ЛОТЕРЕЙ»,**
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність обраної теми. Дана робота присвячена розв'язанню науково-теоретичних та прикладних аспектів кримінальної відповідальності за правопорушення, передбачені статтями 203-2 та 365-3 Кримінального кодексу України (далі – КК). Актуальність цієї тематики зумовлена, передусім, двома факторами. По перше, змінами в правовому регулюванні сфери азартних ігор в Україні – скасування абсолютної заборони на зайняттям гральним бізнесом, яка існувала в Україні з 2009 року. Це, своєю чергою, обумовило внесення змін до кримінального закону – викладення статті 203-2 КК у новій редакції та доповнення його статтею 365-3. Переважна більшість досліджень кримінально-правової охорони згаданих вище відносин виконувалася ще до прийняття аналізованих змін до законодавства, через що у них не враховується специфіка сучасного стану речей. Після набрання чинності Законом України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» від 14.07.2020 року в доктрині кримінального права досліджувались лише окремі аспекти цієї проблематики, тоді як окремого дослідження, в якому б комплексно розглядались питання кримінально-правової охорони господарських відносин у сфері організації і проведення азартних ігор та лотерей, у вітчизняній юридичній

науці (до здійснення даної дисертаційної роботи) не проводилось. У той же час, існує низка невирішених проблемних аспектів, які стосуються даної тематики.

Викладені у вступі в та розділах основної частини роботи положення, які стосуються постановки проблеми в цілому, окремих її аспектів, переконують у тому, що відповідні питання є теоретично і практично важливими, та недостатньо розробленими в юридичній науці, а тому – перспективні для дослідження. Отже, тема рецензованої дисертації на здобуття ступеня доктора філософії у галузі права відповідає потребам сучасної юридичної науки, є актуальною, а саме дослідження є своєчасним. Актуальність теми належно обґрунтована у вступі дисертації.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони ґрунтуються на усталених у кримінально-правовій науці положеннях. Про належний рівень достовірності значною мірою свідчить опрацювання здобувачем вагомим обсягу літературних джерел з різних галузей наукових знань (387 найменувань), звернення до досвіду зарубіжних держав, аналіз судової практики із вказаної категорії справ.

Достовірність, повнота та об'єктивність отриманих результатів у значній мірі забезпечило використання автором комплексу загальнонаукових та спеціальних методів, які застосовувалися у взаємозв'язку. Зокрема, автором використані такі філософські, загальнонаукові та конкретно-наукові методи: діалектичний – дозволив осмислити проблематику дослідження та структурувати його; компаративістський – при зіставленні положень вітчизняного та зарубіжного кримінального та регулюючого законодавства; догматичний – при аналізі юридичної конструкції складів кримінальних правопорушень, передбачених статтями 203-2 та 365-3 КК України; структурно-функціональний – при визначенні місця аналізованих кримінальних правопорушень у системі Особливої частини КК України; логіко-граматичний – при встановленні етимологічного змісту деяких понять і термінів; статистичний – для аналізу та узагальнення емпіричної інформації; метод моделювання – для

побудови конструкції складів кримінальних правопорушень, передбачених ст. 203-2 та пропонованою ст. 372-1 КК України.

Слід констатувати, що автор у своїй роботі продемонстрував високий теоретичний рівень викладу матеріалу, логіку дослідження, вміння застосовувати різноманітні методи наукового пізнання та аналізувати законодавчі акти, коректно полемізувати з іншими авторами, аргументовано відстоювати власну точку зору як щодо предмету дослідження, так і щодо фундаментальних положень кримінально-правової науки, узагальнювати науково-вагомі та практично-значущі висновки.

Усе це забезпечило обґрунтованість та достовірність сформульованих у дисертації наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукова новизна одержаних результатів. До ключових положень, що містять наукову новизну слід віднести такі:

у перше:

1) доведено, що ухвалення Закону від 14 липня 2020 р. (у частині передбачених ним змін до кримінального законодавства) супроводжувалося порушенням деяких як загальноправових, так і кримінально-правових системних принципів криміналізації, що, зокрема, виявилось у доповненні КК України нормою про протекціонізм правоохоронців лише у сфері незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор та лотерей (ст. 365-3), замість якої у кримінальному законодавстві мала з'явитися загальна норма про «умисне укриття к. пр. від обліку»;

2) з'ясовано, що основним безпосереднім об'єктом к. пр., передбаченого чинною ст. 203-2 КК України, є суспільні відносини, покликані гарантувати дотримання встановленого законом порядку зайняття господарською діяльністю у сфері організації та проведення азартних ігор і лотерей;

3) визначено основний безпосередній об'єкт к. пр., передбаченого ст. 365-3 КК України, з урахуванням чого резюмується, що діяння, про які йдеться у цій забороні, мали б бути визнані посяганням на відносини правосуддя, а тому рішення про розміщення аналізованої норми серед службових к. пр. є помилковим;

4) обґрунтовано, що в удосконаленій ст. 203-2 КК України до числа кримінально протиправних слід відносити лише відповідну безліцензійну діяльність;

5) доведено, що діяльність круп'є, касирів, продавців, операторів, менеджерів гральних залів, адміністраторів сьогодні має розцінюватись саме як проведення азартних ігор, а тому такі особи, на відміну від представників обслуговуючого персоналу, повинні визнаватися виконавцями, а не пособниками к. пр., передбаченого ст. 203-2 КК України;

6) аргументовано, що в удосконаленій редакції ст. 203-2 КК України (ч. 2) замість згадування про «попередню змову групи осіб» слід вказати на «дії, вчинені організованою групою».

удосконалено:

1) теоретичну позицію про помилковість розміщення в 2010 р. норми про абсолютну заборону грального бізнесу (первинна редакція ст. 203-2 КК України) у системі Особливої частини, а саме, в розд. VII «Злочини у сфері господарської діяльності»;

2) аргументацію на користь поєднання у межах одного складу к. пр. найбільш серйозних порушень господарського законодавства у сфері організації та проведення не лише азартних ігор, а й лотерей;

3) доктринальну позицію про те, що отримання внаслідок незаконного грального бізнесу доходу у великому розмірі та прийом ставки в особи, яка не може бути гравцем відповідно до закону, значно підвищує ступінь суспільної небезпеки такої поведінки, з урахуванням чого відповідні ознаки слід віднести до числа кваліфікуючих (ч. 2 ст. 203-2 КК України);

4) обґрунтування на користь того, що, на відміну від існуючої у чинній наразі ст. 365-3 КК України, у новій загальній нормі про укриття к. пр. від обліку (проектowana ст. 372-1) має бути відсутня беззмістовна вказівка на будь-який мотив такої діяльності.

дістали подальшого розвитку:

1) аргументи на користь того, що результатом ухвалення Закону від 14 липня 2020 р. стала декриміналізація значного масиву діянь,

передбачених попередньою редакцією ст. 203-2 КК України, зважаючи на що, законними необхідно вважати рішення судів, які закривають провадження, що були відкриті до, але розглядаються вже після набрання чинності згаданим Законом;

2) положення про безпідставність здійсненої у 2010 р. абсолютної заборони грального бізнесу та встановлення кримінальної відповідальності за будь-які прояви порушення цієї заборони, рішення про яке базувалося лише на одиничному приводі;

3) наукова гіпотеза про необхідність сприйняття «широкого» підходу до тлумачення поняття відносин «правосуддя» як родового об'єкту к. пр., передбачених розд. XVII Особливої частини КК України «К. пр. проти правосуддя»;

4) аргументи на користь того, що за умови включення норми про діяння, передбачені ст. 365-3 КК України, до системи розд. XVII Особливої частини «К. пр. у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг», відповідна стаття мала б бути розміщена у слід за загальною ст. 364 із присвоєнням їй порядкового номеру «364-3»;

5) теза про те, що хоча на сьогодні оптимальним способом кримінально-правової протидії незаконній діяльності з організації або проведення азартних ігор та лотерей є наявність відповідної спеціальної норми (ст. 203-2), надалі КК України неодмінно має бути доповнений загальною нормою, яка буде передбачати кримінальну відповідальність за усі найбільш суспільно небезпечні прояви порушень встановленого порядку зайняття господарською діяльністю, зокрема й за безліцензійне або ж інше незаконне провадження діяльності щодо організації або проведення азартних ігор та лотерей;

6) положення про те, що у ст. 203-2 КК України мало б йтися про єдине поняття «проведення» лотереї, яким би охоплювалась у т. ч. і діяльність щодо «випуску» останніх;

7) наукова позиція про те, що передбачені ст. 203-2 КК України діяння мають визнаватися кримінально караними незалежно від розмірів отриманих доходів (масштабів діяльності);

8) теза про те, що при оцінці дій осіб, які були організаторами незаконного грального бізнесу, не слід додатково (крім ст. 203-2) посилалися ще й на ч. 3 ст. 27 КК України;

9) положення про необхідність позначення назви розділу VII за допомогою формулювання «К. пр. проти господарської та фінансової діяльності».

Вказані наукові положення, які сформульовані в дисертації та в опублікованих працях, містять елементи наукової новизни та у значній мірі удосконалюють сучасне наукове пізнання кримінально-правової охорони господарських відносин у сфері організації і проведення азартних ігор та лотерей.

Оцінка змісту дисертації та її оформлення. Зміст і структура дисертації відповідає меті та завданням, які сформульовані дисертантом, а також відображають її актуальність та наукову новизну. Дисертація характеризується логічним наповненням, відповідно до змісту, структура якого забезпечує комплексність та системність опрацювання проблематики кримінально-правової охорони господарських відносин у сфері організації і проведення азартних ігор та лотерей.

Структура дисертації побудована логічно, у відповідності до поставлених перед дослідженням завдань. Дисертація складається із переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, які містять шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У розділі 1. «Соціальна обумовленість криміналізації діянь, передбачених статтями 203-2 та 365-3 КК України» міститься два підрозділи, у яких досліджено 1) підстави та приводи криміналізації діянь, передбачених статтями 203-2 та 365-3 КК України; та 2) врахування принципів криміналізації при встановленні кримінальної відповідальності за діяння, передбачені статтями 203-2 та 365-3 КК України. У них автор узагальнює основні проблемні питання криміналізації (декриміналізації) цих діянь та доходить до обґрунтованих та важливих висновків, зокрема про те, що викладення ст. 203-2 КК України в її новій редакції, необхідно вважати таким, що відповідає як принципу суспільної безпеки, так і іншим соціальним та соціально-

психологічним принципам криміналізації. Що ж до доповнення КК України новою ст. 365-3, то встановлено, що підставою для цього кроку стала несприятлива динаміка такого виду поведінки, як «кришування» правоохоронцями незаконного грального бізнесу. Водночас автором обґрунтовано, що ухвалення Закону від 14 липня 2020 р. (у частині передбачених ним змін до кримінального законодавства) супроводжувалося порушенням деяких як загально-правових, так і кримінально-правових принципів криміналізації.

Розділ 2 «Об'єктивні ознаки складів кримінальних правопорушень, передбачених статтями 203-2 та 365-3 КК України» також складається із двох підрозділів. У підрозділі 2.1. «Об'єкт складів кримінальних правопорушень, передбачених статтями 203-2 та 365-3 КК України» автор зосереджує детальну увагу на питаннях родових та безпосередніх об'єктів аналізованих кримінальних правопорушень. В результаті їх аналізу, автор обґрунтовує, що основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 203-2 КК, є суспільні відносини, покликані гарантувати дотримання встановленого законом порядку зайняття господарською діяльністю у сфері організації та проведення азартних ігор і лотерей. Зважаючи на це, місцерозташування відповідної норми саме у розділі VII КК визнається правильним. У той же час, дисертантом встановлено, що основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 365-3 КК, є суспільні відносини, які забезпечують встановлений законодавством порядок реагування працівниками правоохоронних органів на факт виявленої або такої, що стала їм відома із заяв чи повідомлень, незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей. З урахуванням цього, автор робить висновок, що діяння, описані у цій нормі, мали б бути визнані посяганням на відносини правосуддя, а тому рішення вітчизняних парламентарів про розміщення аналізованої норми серед службових правопорушень є помилковим.

У підрозділі 2.2. «Об'єктивна сторона складів кримінальних правопорушень, передбачених статтями 203-2 та 365-3 КК України» автором Аргументовано, що на сьогодні оптимальним способом кримінально-правової

протидії незаконній діяльності з організації або проведення азартних ігор або лотерей є наявність відповідної спеціальної норми (ст. 203-2 КК України). Заслуговує підтримки думка дисертанта про те, що в удосконаленій ст. 203-2 КК України до числа кримінально протиправних слід відносити лише відповідну безліцензійну діяльність. Також заслуговує на підтримку позиція автора щодо необхідності вилучення з КК України розміщеної у розділі XVII КК спеціальної заборони (ст. 365-3), присвяченої виключно «кришуванню» у сфері грального бізнесу, замість якої у чинному кримінальному законодавстві має з'явитися розташована серед кримінальних правопорушень проти правосуддя загальна норма про «умисне укриття кримінального правопорушення від обліку».

Розділ 3 «Суб'єктивні ознаки складів кримінальних правопорушень, передбачених статтями 203-2 та 365-3 КК України» складається із таких двох підрозділів: 3.1. «Суб'єкт складів кримінальних правопорушень, передбачених статтями 203-2 та 365-3 КК України» та 3.2. «Суб'єктивна сторона складів кримінальних правопорушень, передбачених статтями 203-2 та 365-3 КК України». В межах цього розділу автором також зроблено низку важливих для науки та практики висновків. Зокрема, доведено, що поведінка осіб, які виконували розпорядження організаторів азартних ігор (лотерей), має диференціюватися залежно від їхньої ролі. Зокрема, діяльність круп'є, касирів, продавців, операторів, менеджерів гральних залів, адміністраторів має розцінюватися саме як проведення азартних ігор, а тому такі особи повинні визнаватися виконавцями правопорушення, передбаченого ст. 203-2 КК України. Посилання ж на ч. 5 ст. 27 КК України є доцільним виключно при кваліфікації дій представників обслуговуючого персоналу, які не проводять азартні ігри – офіціантів, барменів, танцівниць, прибиральників, охоронців та інших подібних суб'єктів. Також заслуговує на увагу положення дисертації про те, що при оцінці дій осіб, які були організаторами грального бізнесу, не слід посилатися на ч. 3 ст. 27 КК України.

Дисертація виконана українською мовою. Стиль викладення матеріалу – науковий. Порушень академічної доброчесності опонентом не було виявлено.

Дисертаційне дослідження Євгенія Драчевського містить вагомі результати, які в сукупності вирішують важливу наукову проблему кримінального права, а також забезпечують розв'язання цілого ряду практичних питань. Викладені в ньому наукові положення заповнюють низку прогалин, які існували в теорії кримінально-правової науки, є основою для подальших досліджень, вдосконалення норм кримінального закону, практики його застосування, юридичної освіти.

Теоретичне та практичне значення дисертаційної роботи підтверджується можливістю використання розроблених дисертантом рекомендацій, положень та пропозицій у науковій, законотворчій, науково-педагогічній діяльності та правозастосуванні (про що також свідчать акти впровадження результатів дослідження в освітній процес та в науково-дослідну роботу).

Повнота викладу наукових положень в опублікованих працях. Результати дослідження повною мірою відображені в наукових статтях і тезах доповідей автора на наукових і науково-практичних конференціях. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 5 наукових статей у фахових виданнях України, 1 стаття в науковому періодичному виданні іноземної держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та ЄС, а також 4 тез доповідей на науково-практичних конференціях та семінарах

Дисертаційне дослідження Драчевського Є.Ю. має і інші позитивні положення та, безумовно, є актуальним і корисним як в практичному, так і в теоретичному плані.

У цілому позитивно оцінюючи рецензоване дослідження, звернемо увагу на окремі спірні положення, які, на наш погляд, потребують або додаткової аргументації, або спеціальних пояснень під час захисту дисертації:

1. Обґрунтовуючи вибір формулювання теми дисертації та згадування у назві цієї роботи саме про «кримінально-правову охорону» автор (на стр. 18-19 роботи) стверджує, що, підтримуючи тлумачення В. В. Кузнецова, буде розуміти під цим поняттям систему кримінально-правових засобів, до яких слід включити кримінально-правові норми та методи кримінально-правової політики

(криміналізація та декриміналізація, пеналізація та депеналізація), за допомогою яких нормативність права переводиться в упорядкованість суспільних відносин. А також стверджує, що таке формулювання теми видається кращим, зокрема, від вживання формулювання «кримінальна відповідальність», яке не дозволяє (з методологічної точки зору) аналізувати у межах дослідження кримінально-правові наслідки, не пов'язані із кримінальною відповідальністю (наприклад, звільнення від кримінальної відповідальності, заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб тощо).

Таким чином, на початку роботи в уважного читача формується сподівання, що у дисертації будуть досліджуватись усі кримінально-правові наслідки тих діянь, які є предметом дослідження, – як ті, що пов'язані із кримінальною відповідальністю, так і інші, згадані вище (звільнення від кримінальної відповідальності, заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб; застосування спеціальної конфіскації тощо). Натомість, жодні кримінально-правові наслідки цих діянь не аналізуються на сторінках роботи. Навіть ті, що є формами кримінальної відповідальності. Мабуть, першочергово, це пов'язано з вимогами щодо обмеження обсягу дисертацій. Проте, видається, що дослідження питань караності аналізованих кримінальних правопорушень могло б стати «родзинкою» цієї роботи і, безумовно, заслуговує на окрему увагу в межах даної дисертації.

Натомість, аргументуючи відсутність в структурі роботи окремого розділу (підрозділу), присвяченого характеристиці покарань за вчинення розглядуваних кримінальних правопорушень, дисертант пояснює це «активно триваючою наразі діяльністю Робочої групи з питань розвитку кримінального права щодо підготовки проєкту нового КК, яким, як свідчить ознайомлення з його першими редакціями, буде передбачений абсолютно інший, ніж існуючий наразі, підхід як щодо системи покарань, так і щодо побудови санкцій» (стр. 21 дисертації). Цей аргумент, на мій погляд, є недостатнім. Дослідивши цей аспект проблематики, дисертант якраз міг би внести свою «лепту» як у розробку Проєкту нового КК, так і у вдосконалення тексту діючого КК та в практику його застосування.

2. У дисертації доволі часто згадується про роботу над проектом нового КК, проте, окремі положення цього проекту, які прямо стосуються тематики дослідження, не аналізуються автором. Йдеться, зокрема, про статтю 8.4.4. «Потурання вчиненню кримінальних правопорушень», якою пропонується встановити відповідальність службової особи органу правопорядку, яка застосувала обман чи погрозу щодо особи, яка звернулася із заявою (повідомленням) про достовірно відоме таке, що готується, або вчинене кримінальне правопорушення, з метою відмовити її від подання такої заяви (повідомлення); а також про статтю 8.4.9. «Бездіяльність влади», якою передбачено відповідальність публічної службової особи, яка: 1) не вжила передбачених законом заходів за заявою (повідомленням) про вчинення кримінального правопорушення або 2) приховала виявлене нею кримінальне правопорушення¹. Видається, що аналіз цих норм проєктованого кримінального закону міг би бути доцільним, зокрема, під час проєктування дисертантом тексту статті 372-1 КК. Зокрема, вартим уваги видається підхід, згідно з яким в статті 8.4.9. проєкту КК кримінально протиправною визнається діяння кожної публічної службової особи, а не лише працівника правоохоронного органу.

3. У вступі до дисертації автор ставить перед собою сім завдань, з шістьма із яких корелюють шість підрозділів роботи. Сьоме завдання - розробити та аргументувати пропозиції щодо вдосконалення КК України і практики його застосування. Було б логічно, якби і загальні висновки дисертації перебували у співзалежності із завданнями, поставленими на початку дослідження. Натомість, загальні висновки до роботи містять аж 16 пунктів (а також пропозиції змін до КК, як результат виконання сьомого завдання) та доволі часто не є узагальненими, а лише дублюють висновки, одержані дисертантом в окремих розділах роботи.

4. Окремі аспекти розмежування кримінальних правопорушень, передбачених статтями 203-2 та 365-3, проаналізовані дисертантом у роботі (як і окремі проблеми відмежування цих складів від деяких суміжних складів

---

¹ Контрольний текст проєкту Кримінального кодексу України. Url: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2021/11/25/kontrolnyj-proekt-kk-24-11-2021.pdf>

кримінальних правопорушень). Проте, із тексту роботи не зрозуміло, яким чином слід кваліфікувати, до прикладу, такі випадки:

1) працівник правоохоронного органу спершу вчиняє кримінальне правопорушення, передбачене ст. 203-2 КК (організацію або проведення азартних ігор без ліцензії на провадження відповідного виду діяльності), а згодом (що цілком природньо) приховує цю незаконну діяльність або ж неживає передбачених законодавством заходів за заявою (повідомленням) про вчинення цієї незаконної діяльності. Чи можна в такому випадку кваліфікувати його дії за сукупністю кримінальних правопорушень, передбачених статтями 203-2 та 365-3 КК? Цікаво буде також почути під час захисту думку автора щодо правильності кваліфікації дій працівників правоохоронних органів у вироку Шполянського районного суду Черкаської області у справі № 691/368/21 (текст цього вироку можна знайти, перейшовши за цим qr-кодом:

2) особа, яка вчиняє кримінальне правопорушення, передбачене ст. 203-2 КК, згодом (що також цілком природньо) схиляє працівника приховувати виявлену ним цю незаконну діяльність або ж неживати передбачених законодавством заходів за заявою (повідомленням) про вчинення цієї незаконної діяльності. Чи слід такі дії кваліфікувати за сукупністю кримінального правопорушення, передбаченого статтею 203-2 КК, та підбурювання до кримінального правопорушення, передбаченого статтею 365-3 КК?

5. На сторінках 87-88 дисертації автор згадує про наявність ще однієї проблеми, яка виникла ще на стадії законопроектної діяльності. Йдеться про те, що 11 червня 2020 р. набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення процедури внесення змін», відповідно до якого зміни до КУпАП, КК України та КПК України можуть вноситися виключно законами про внесення змін до законодавства України про адміністративні правопорушення або законодавства України про кримінальну відповідальність, або кримінального процесуального законодавства. Разом із тим, незважаючи на ці нормативні обмеження, встановлені парламентаріями,

ними ж самими вони і були порушені, адже, розглядувані в дисертації зміни до законодавства були ухвалені не законом про внесення змін до законодавства України про кримінальну відповідальність, а Законом України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор». Проте, дисертант не озвучує в роботі своєї позиції щодо цієї проблематики, а лише констатує, що «законодавець встановив відповідну процедуру змін до кримінального законодавства, законодавець же і знехтував нею».

Загалом висловлені критичні зауваження істотно не впливають на позитивну оцінку дисертаційного дослідження, оскільки більшість із них є дискусійними або можуть бути предметом обговорення в ході прилюдного захисту дисертації.

ВИСНОВОК: дисертація Драчевського Євгенія Юрійовича на тему «Кримінально-правова охорона господарських відносин у сфері організації і проведення азартних ігор та лотерей» є самостійною, комплексною, завершеною працею, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання – обґрунтування теоретичних положень та розроблення напрямів удосконалення вітчизняного кримінального законодавства та практики його застосування, спрямованих на підвищення ефективності кримінально-правової охорони господарських відносин у сфері організації та проведення азартних ігор та лотерей.

Представлена робота характеризується необхідними для такого дослідження компонентами: критичний аналіз попередніх досліджень проблеми пов'язаної з кримінально-правовою охороною господарських відносин у сфері організації та проведення азартних ігор та лотерей; органічне поєднання різних методів пізнання; звернення до досягнень різних галузей права та суспільних наук. Дисертація містить наукові положення, висновки, які вперше пропонуються в юридичній науці, у ній сформульована низка важливих наукових пропозицій та рекомендацій для правозастосовної діяльності, які в сукупності вирішують важливу теоретичну та практичну проблему.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук

у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 03 квітня 2019 року № 283); Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 167; вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40. Автор дисертації Драчевський Євгеній Юрійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Опонент

завідувач кафедри кримінального права
і кримінології Львівського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Ірина ГАЗДАЙКА-ВАСИЛИШИН

Підпис д-ра І. Газдай-Василишин
засвідчує:
Проректор МБДУ

О. Балинська